

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általunk katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyezzük.)
 II. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
 Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Hajdan és most.

A püspöki konferencia alkalmából, mely valószínűleg ismét az autonómia kérdésével foglalkozik, érdekesnek tartjuk a kath. önkormányzat multjából néhány fontosabb eseményt felemlíteni.

Az autonómia ügye háromszor akadt fenn azóta, hogy annak eszméjét a kath. püspöki kar az 1848-iki országgyűlésen felvette. Először megakasztotta Kossuth Lajos. 1848-ban, másodsor Deák Ferencz 1868-ban és harmadszor Horváth Nándor 1900-ban. Tehát egyszer sem a püspöki kar. És ezzel elesik az a vád, mintha a püspökök nem akarnák az autonómiát. Sőt a mi eddig pozitív és hasznavehető van ebben a dologban, azt maguk a püspökök csinálták.

Az 1848. III. és XX. t. cikkek után, a magyarországi katholicusoknak, csak egy módja maradt, hogy védbástyát emeljen az állami omnipotencia ellen: az autonómia. A püspökök rögtön hozzá is láttak a munkához. Tervezetet csináltak és ezzel legelőször a Pozsonyban gyűlésező országgyűlésen akartak szerencsét próbálni. Az előtervezleten azonban Kossuth indítványára kimondották,

hogy elkéstek a püspökök: mert az ülészek rövidege miatt az országgyűlés már nem tárgyalhatja. Ekkor a tervet egyenesen ő Felsége elé terjesztették Bécsben, de a közbejött forradalmi események miatt választ nem kaphattak.

1868-ban, midőn Eötvös báró kultuszminiszter kezdesére ismét megindult az autonomikus mozgalom, új tervezetet készítettek a püspökök. Simor primás meghívására ezt a tervezetet akarta tárgyalni egy vegyes értekezlet 1868. október 1-én. De a tárgyalást Deák Ferencz azzal hiúsította meg, hogy a meghívottakat, miután nem az összes katholicusok képviselőiben jelentek meg, illetékteleneknek tartotta erre, hanem indítványára választották az előkészítő kongresszust, 1869-ben, hogy így a magyarországi katholicusok nevében beszélhessenek. Így a püspöki tervezet ujjal megbukott.

Most harmadszor pedig éppen azt találták hibának, hogy a püspököket előzetesen nem kérdezték meg, és ezért szened halasztást az ügy. Am legyen! Bele tudnánk nyugodni abba is, hogy a püspökök előzetes utmutatása nyomán készüljön egy új tervezet; sőt egyedül ezt tartanók korrekt eljárásnak, ha biz-

tosak volnánk arról, hogy a halasztás mögött egyéb politikai intrika nem lapang. De előbb két dolgot kellene határozottan tudnunk. Először, hogy mit akar a kormány, vagy ennek az antipodusát, hogy mi lesz a rendszerváltozással; másodsor, hogy amnyi ellentétes beszéd és szavazás után, mit várhatunk ettől a kongressustól?

Szándékosan nem említjük a másik illetékes faktort, a főkegyurat, mert hisz az elvek épségben tartása mellett, felteszük, hogy amint a kongressus olyan tervezetben meg bír állapodni, a mely ellen a püspökök vagy a kormány kifogást nem emel, annak legfelsőbb szentesítése elé többé semmi akadály nem gördül.

De mi éppen ezért inkább szerettük volna, ha a kongressus most már végig csinálta volna a dolgát és állapodott volna meg egy szövegben, a mely ugy sem lett volna egyéb — hogy egy sportkifejezéssel éljünk — mint startolás. De az haszna meg lett volna, hogy legalább tisztába jöttünk volna — mit várhatunk tőle?

Elég következtelenség ugyan — de a javulásnak a jele — hogy míg Deáknak és Eötvösnek nem kellett a püspöki

A FEJÉRMEGYEI NAPLO TÁRCZÁJA.

A mai szépirodalom.

Irta: *Bilkei Ferencz.*

(Folytatás és vége.)

Mikszáth a magyar földről szedi tárgyait s itt itthon van. Nem merül a századvégi hóbortok, a zsúros idétlenségek és illetlenségek, a laza erkölcsök árjába. Pompás ötletei, jó humora sokban emlékeztetnek Jókaira. Kitűnően jellemez, egy-két odavetett szóval egész népet ír le: Pl. a náczkókat, a selymeczvidéki bányász népet ilyenformán pingálja le: A náczkó 3 évig szopik, hat éves korában pipázik, 7 éves korában megindul jární, 16 éves korában megházasodik, 28 éves korában meghal végelgyengülésben és a kalapácsát, lámpáját, meg a kötényét ráhagyja a Náczkóira.

Az ingatag erkölcsű urí népet, a bájos, zöld fiataloságú Herczeg Ferencz fényképezi leg-hívebben. Fényképezi, mondom, mert a fiatal leányok titkainak beavatottabb ismerője, kedélyviláguknak, élményeiknek, gyengéiknek, ugyszinte kedvességüknek hivatottabb ismerője nincs Herczeg Ferencznél. Ki ne ismerné a Gyurkovics familiát, az okos mamát, a ki mint egy búr hadvezér egymásután nyeri meg a csatát, melyet leányaival a házasság igájába menni nem akaró

fiatal és öreg urak urak ellen visel. A furlángos, eszes Gyurkovics leányokat, kik méltó leányai az ő édes mamájának, egészségesek, háziasak, jól neveltek, mindamellet praktikusak s ügyes asszonyokká válnak. A Gyurkovics fiuk, a könynyüvéru, mulatásra vágyó, a szó modern értelmében becületes, lovagias ifjuságot képviselik annak hibáival és gyengéivel.

Míndez csak mulatató, szórakoztató olvasmányul szolgálhat. Komolyabb erkölcsű alapot, irányt hiába keresünk benne. Szórakoztat, aztán félretesszük, de nem azért, hogy elfeledjük. Az ügyesség, az ötletesség, mely minden sorában nyilvánul, megérdemli, hogy máskor is szórakozzunk vele.

Ez Herczegnek a szebbik, jobbik oldala.

Az erkölcsi álláspont depravációjától ő sem ment.

Ennek esett áldozatul az öreg Jókai, ezt leljük fel Mikszáthban s ez tépi meg Herczeg írói babérait. Írói pályájukon addig, a míg emelkedtek, míg az írói dicsőség zenitjére értek, alig találtuk ezeket a foltokat, de aztán, mintha egy idegen romlott légkörbe jutnának, lépten-nyomon feslettséggel, léhasággal találkozunk. S nem habozom kimondani, a nagy és szakavatott kritikuskóhoz csatolom véleményemet, hogy ez a pont, a melyből már nem emelkednek, inkább süllyednek, írói jeles tulajdonságaikban ép ugy,

mint a nagy közönség tetszésében. Hatást vadásznak, tetszeni akarnak minden áron.

Hasonlatot akarok keresni. Ugy vannak, mint azok a hölgyek, a kik, miután már elvesztették arcukról az ifjuság üde rózsáit, a hiányt festékekkel pótolják, hogy üres bókókat kapjanak.

Elovlastam a minap Herczeg egyik kőtetét: az Első feekét. Van benne 15 elbeszélés, s alig találtam benne egy-két női alakot, a ki nem lett volna romlott.

A szépirodalom az életet festi. De hát kérdem ilyen az élet? Nem áll másból csak sülyedésből? Lehetetlen! Elképzelhetetlen! Vagy akkor az írók megfellekedtek hivatásukról, a szép irodalmáról, mikor az életből csak a salakot válogatják ki, hogy azzal diffamálják magukat s a célt, melyre hivatvák.

Mit szóljunk aztán a szépirodalomnak, — vagy már nem is tudom hogyan nevezem — azon irányról, a melyet *naturalizmusnak* szokás nevezni. Hiszen, akiket eddig említettem, ugy is a szelidebb hurokat pengetik.

Mi is a naturalizmus? A természet utánzása. Ugy írunk le, ugy festünk le mindent, a mint a természetben találjuk.

Sajnos, hogy itt sülyed a szépirodalom legmélyebbre, mert hiszen a naturalizmus nem annyira a természetet, mint inkább a természet abnormis, törvénytelen jelenségeit tárja az olvasó

tervezet, addig most Deák és Eötvös utódai, a püspökök véleményére várnak; azonban nem kisebb következetlenség volna az, ha tudva ezt a véleményt, akár a 27-es bizottság, akár a kongressus ezt kritizálva, másképp határozná.

Jegyezzük meg azt, hogy a döntő szó itt a püspököket illeti, s ha lesz is vitatkozás, az csak a latitudókben lehet.

Mert a püspökök nem beszélhetnek előbb, míg Rómával tisztába nem hozták a kérdést. Ha tehát szólnak, az biztos jele, hogy Róma döntött. Már pedig: Roma locuta, res finita. *Mu-chay.*

Molnár apát lemondása.

(I.) Nincs a stiglincz madárnak annyi színe, mint amennyire befestették már a néppártot ellenségei. Ellensége pedig nagyon szépen; talán mindenki. A népjózan része rajong e párt zászlajáért, mi nem is csoda, hisz az ő érdekében a mindenkitől elhagyott nép millióinak érdekében ragadta fel e párt zászlaját. A népen kívül azonban ellensége mindenki, kezdve a kormánytól le az utolsó nyelvöltögető kazárig. Szegény néppárt! . . . de nagy bűnöd lehet teneked, hogy ennyire gyűlöl mindenki . . . Száz és egy bűnöd van. A százat megbocsátanak, elengednék neked, de azt az egyet — azt nem. Ez az egy bűnöd az, hogy születél s most vagy. A többi mind síffi. Hogy megrugdalták bölcsödöt, hogy fordulj ki belőle — de te, mint a kis Herkules megfojtottad a kigyókat. Látnod ezt nem jól titted. Neked szépen meg kellett volna halnod nagy öröme a kormányoknak és nagy gyönyörűségére a kazár nációknak. Azután micsoda szerencsétlen nevet vettél fel: „Néppárt”. — Hát mi az a nép? Egy nagy kövér massa, akinek a

élé. Nem a szépek, hanem a rútak rajza ez. Mint *Haraszti Gyula* mondja: a naturalista elve a közönyösség. A hírhedtebbeknél nyoma sincs az erkölcsi érzéknek, a szerelem csak testi láz, az odaadás örült rajongás, az önmegtágadás ostobaság, az ember náluk alapjában véve állat. Ugyebár szörnyű filozofia? S ezek az emberek írnak regényt, novellát, ezek látják el szórakoztató olvasmánnyal a szépirodalmat élvezni akaró közönséget. Nem csupán Franciaországban, a hol ez az irány megszületett van otthon, hanem nálunk is terjed már Pl. Bródy Sándort azt hiszem, ha másból nem, de hírekből ismerik. Hiszen az írópajtások, meg a könyvkiadók éktelen zajt csinálnak az érdekében s nemcsak ő maga, de mások is nagy írónak tartják. Alakjait bárholonnan veszi, mindig olyan tulajdonsággal vezet elénk, mely az igazsággal és a széppel okvetlenül diszharmoniaiban van. Ő maga mondja egyik rajzában: Az elzúllás, a tönkremenés s ilyenfélék az én zsánereim, mert ezek már magukban oly meghatározó, hogy nem kell hozzá sok költészet, s így *feltálatla* is hatnak az olvasóra. Tehát se művészet, se költészet, se szép, csak *tálatás*. Köszönöm szívesen. Csak gyomor legyen hozzá, a ki megemésze. Egyébként is tele van szertelenségekkel, tetszeleg magának a szók és kifejezések bizarr összerakásában. Pl. Egy haladóklo apa illetéknépen bucsuzik a gyermekeitől: Szeressétek anyátokat bogaraim, mert különben

zsirjából annyit sütöttek ki, amennyi kinek-kinek jölesett. Hát érdemes volt ezért a népért neked zászlót ragadni, sőt még a nevért is felvenni. Hisz tudhattad, hogy mindenki, aki ebből a zsirból mártogat, ellenséged lesz, mert el akarod venni tőle a jó falatot, hogy oda kenjed a képére. Persze te azt hitted, hogy amint a nép meglátja zászlódat, azonnal felugrik és nem engedi magát tovább szipolyoztatni, hanem körmére üt kinzóinak. Látnod, hogy csalódtál. A nép nagy tömege nagyon kövér még — aztán meg úgy megszokta már, hogy folyton elvegyenek zsirjából, mint a hogy a paraszt háta megszokta a köpölözést — szinte jól esik neki. Csak egyedül te vagy e hazában, ki a népért születél, küzdöttél mostanig. Rosszul titted. Neked „kazárpártnak” kellett volna lenned s most a csillagokat verhetnéd fejeddel: pajeszos halántékd babér övezné, s amerre lejtelnél, bolonddá tenni a népet, tizenöt napilap verné melletted a nagydobot. Most ez mind ellened van. Tisztes zászlódat a kazársajtó sárral dobálja, kigunyol minden oldalon s ezer szájjával úgy állít a nemzet elé, mint sötét hatalmat, mely vést hoz a hazára. Miért is irtad zászlódra a nép érdekét? — csak hagyta volna te azt a népet úgy amint volt s kerestél volna saját érdekeidet mint mások, akkor ma nem volna annyi ellenséged. Amde te a nép, az istenadta nép hitéért, anyagi érdekeiért küzdesz és nem Bánffy jóakarátán mult, hogy a nép érdekeiért küzdő Grakusok sorsára nem jutottál. Megöltek volna rég, ha tudtak volna. De mert meg nem fojthatnak, hát meggyanusítanak. Amit a legtisztább szándékból tettesz, azt is úgy tüntetik fel, mint gonoszsgot, mint titkos céljaidra vezető utat.

Példa reá a néppárt volt elnökének

levágom a füleiteket. Most pedig mars, menjetek ki édes az udvarra. Vallási felfogását eléggé jellemzi ez: Nem fél, hogy megveri az Isten? . . . Még az emberektől se félek.

Bródy nem áll egyedül. Egész sereg lelkesül az ő irányáért. Csak a napi lapok hasábjait kell tekintenünk. A nagyok, Jókai, Mikszáth, Herczeg, a helyett hogy ellensúlyoznak, inkább közéjük vegyülnek.

Van egy osztálya az íróknak, mely a Lipótváros közönségével, zsúrjaival, meg nagyságos asszonyaival gyönyörködött a közönséget. Hagyjuk őket a passzióikkal. De jobban fáj a másik, mely a régi nemzeti életet ironizálja, gunyolja. A kipusztult nemességet, az ősi dicsőség örököseit, a haza egykori fontartóit, kik vérükkel és életükkel áldoztak a haza szentelt hantjaiért, a kiket földönfutókká tett egy nála élelmesebb, idegen faj. Büszkék voltunk rájuk, most siralmas elegiát kellene róluk zengeni s akadnak, köztük Mikszáth is, a kik gunyolódnak fölöttük. Egy bizonyos állat jut itt eszünkbe, a mely a haladóklo oroszánt meg rugdalta.

Nem tagadom én ezekben az írókban a tehetséget. Van bennök lelemény, ügyes mesészsövé, ötletek — újak-e, régiek-e az most mellesleg. De általános alapirányuk, gondolkodás módjuk olyan, hogy mindennek inkább születtek, csak regény és novellairónak nem.

A közönség meg mit csináljon? Eleinte

lemondása. Molnár János prelátus lemondott a pártelnökségről s helyébe a párt Zichy János grófot választotta meg. E tény oly egyszerű s mégis az ellenséges érzület a legbadaarabb kombinációkat fűzi hozzá. Kuliszák mögötti cselszövényekről, a párt kebelében dúló surlódásokról beszél a kazársajtó. Ez azonban csak a szeleidebb fajta hápogás. Van olyan is, mely a néppárt elnökváltozásának tényét meghibbant agyvelővel kortesmanővernek tünteti fel. Így az egyik napilap okoskodása szerint azért történt az elnökváltozás, mert az ősszel előreláthatólag megejtendő választások alkalmával jobban szolgálja a pártot, ha annak feje nem pap, hanem világi.

Dupla honorariumot kérünk annak, ki ezt megírta.

Egy párt, mely katolikus szellemű s mely programjában az egyháztorvények revízióját is felvette, hogy megválasszon elnökétől azért, mert az pap — ez egyszerűen hülyeség.

A néppárt régóta táplált óhajja volt az, hogy ifj. Zichy János grófot lássa élén. És ha most megtörtént — e tényhez kombinációkat fűzni, vagy e ténynek éppen titkos célzatokat tulajdonítani holmi kulisza titkok fecsegésével — legalább is rosszakaratra vall. A néppárt által kiadott kommünike örömmel adja hírül, hogy ifj. Zichy János gróf, a magyar arisztokrácia egyik legnagyobb tehetségű politikusa immár eleget tehet a párt óhajának és elfogadta a pártelnökséget. Régi vágya teljesült tehát a pártnak — semmi egyéb.

Amde a kazársajtó ez egyszerű tény is gyanúsítással kíséri. Ez a rosszakarát azonban bizonyára nem téveszti meg az elméket s csak arra szolgál, hogy a néppárt zászlaját annál magasabbban lobogtassuk.

talán bizarrnak találja, vagy talán bosszankodva félreteszi, de mivel a napi lapok hasábjain napról-napra találkozik velük, elolvassa, aztán hozzá szokik, s azt képzeli, hogy vannak emberek, a kik ily léhán, üresen gondolkoznak. Azt képzeli, hogy ma ilyen világot élünk, nagyot fordult az idő kerek: új idők, új emberek, új erkölcsök. De hogy szellemi élvezetet találjon benne, hogy lelkét valamely jóleső, fölemelő érzés járná át, az lehetetlen, az képzelhetetlen. Majdnem minden műben előfordul egy női alak s ez valóságos mérenylet ez a női nem iránt, a melyet 19 századon keresztül lovagiasan tisztelni tanultunk. Most a nyilvánosság előtt letépik róla a ruhát s végigkorbácsolják. Pedig a nőt megütni nem szabad, még virággal sem, mondja Dumas.

Hol van itt a szépek, a nemesnek érzés, hol van itt az igazi esztetikai érzék?

Mi is az esztetikai szép? Arany János szerint a jó és az igaz összhangja. Dumas Fils szerint: *le bon dans le vrai*, a jó az igazságban. Szent Ágoston szerint *az szép a jónak és az igaznak a fénye*. De Cherbuliez, a hírneves francia esztetikus azt mondja, hogy a néppárt beszélhetünk mint szubjektív dologról is, hogy az szép, a mi tetszik. Mint egy magyar vers mondja:

Nem az a szép a mi szép,
Ki mit szeret az szép.

Kérdezd meg — mondja Voltaire —

„Romlott értelmiség.”

(*) Nem tehetünk róla, de néhai Hany Istók jut eszünkbe, ha Magyarország keresztény értelmiségét közelebbről szemügyre vesszük. Az utolsó évtizedek corumpált közéletének és beteg-társadalmi viszonyainak posványja, sajtójának, művészetének otromba elfajulása annyira vitte e szegény ország keresztény lakóit, hogy szinte látjuk, mily rosszul esik nekik egy-egy őszinte hangot hallani, mely figyelmezteti őket súlyosdúsukra, arra a majdnem pogány állapotra, melybe az idők folyamán észrevétlenül jutottak.

Hangozzék el egy bátorító hangú kritika bármely helyről, bármely társadalmi életben szereplő egyén ajkairól, gezérezs felel rá, nemcsak a hivatottak, de a műkedvelők részéről is. Az elsöket értjük, nem is törődünk vele, de ez utóbbi faj, mert igazolva látjuk Ugron vádját, melylyel a romlott értelmiséget illette.

Az utolsó időben nemcsak nálunk, de külföldön is, mind sürűbben hangzik az óhaj a társadalmi erkölcselenség megakadályozása, egy jobb, szebb, tisztább és boldogabb kor után.

De míg a külföldön, különöse a Németországban ezen óhaját köztetszésre talál, s nemcsak a társadalomban, de a törvényhozásban is érvényt szerez magának, addig nálunk ez még mindig a sötét reakció, az egyoldalú elfogultság, legújabbban a néppártiság odiózus bélyegét viseli homlokán.

Egy tekintélyes, hazáját, embertársait igazán szerető mágnás az altruizmus, az egyesülés a kölcsönös gyámolítás szükségességét hangoztatja; kész reá a válasz: az a gróf néppárti.

Egy miniszteri biztos vállalja egy bormentő akció feladatának terhével buzgón fárado a szegény ruthen nép megvédelmezése érdekében; felismeri a baj gyökerét, a kazárok honfoglalását, figyelmezteti az országot a veszedelemre, szava átjárja a sziveket, a közvélemény, az igazi, belátja szavainak igazságát; itt-ott nagy féltéken kifejezést is ad meggyőződésének, helyeslésének, de megszólal a hatodik, nagyhatalom s az ország más

varangyos békát, mi a szépség, bizonyára azt fogja felelni: az én tágas torku, dülledt szemű, lapos száju, sárga hasu, barna hátú párom. A szerezcseny lefitymálja a mi hajnalarczu, szöghaju, csillagszemű hölgyeinket, a fehér embert sápadt majompofának nevezi s tetszik neki az ő fényességes képű, apró szemű, göndör haju szerezcseny nője. A mi földnépünk tetszeleg magának az ő ríktó, szó szoros értelmében vad színeiben és nem telkesül a mi halvány, leheletszerű, gyengéd színeinkért.

Tehetünk-e vajjon róla, hogy Zola és követői, nem tudnak lelkesedni az abszolút szép iránt, hanem gyönyörűséggel turkálnak a rutban, az erkölcsileg, esztetikailag megvetendőben, hogy mint egyik kritikái lapunk, a Jelenkor mondotta: Páris vén irodalmi bűnöseinek iskolába járnak.

Nagy baj az, hogy kritikánk, a mely a nagy közönséget biztosan irányíthatná, abszolút nincs, illetőleg meg van semmisítve.

Nem olyan kritikát értek, a miket a napi lapok és a szépirodalmi lapok hasábjain találhatunk. Az a pajtkodás szelleme iratja. A kritikus jó pajtása az írónak s ha művéről beszél, a dicséreteknek özőnét halmozza rá. Nem koszorut, hanem babérrödtöt fon a homloka köré. Ha mindaz igaz is volna, Vörösmarty, Petőfi, Arany csak hitvány lantpengetők volnának hozzájuk képest. Egy-egy ilyen fiatal, tollatlan képű irodalmárnak sokszor akkora lármát csapnak, hogy

keresztény polgárai is az antisemitizmus fáklájának vészes lobogását vélik látni a szerencsétlen Bereg megyében Egan ugyan még nem néppárti, de legyünk rá elkészülve, még egy, a multkorhoz hasonló nyilatkozat részéről s azaz lesz.

Egy Ugron-párti képviselő, ki esetleg katolikus szerzetes is, elég vakmerő Magyarország keresztény jellegének megóvása, a tisztességes erkölcsök megvédése érdekében az ország és a város házán szavát felelni s még a pártját szolgáló keresztény (?) sajtó is „néppárti allűrökkel garnirozott homályában látja öt csudálatos szemüvegén keresztül.

Egy őszinte ember keresztény hallgatóság előtt azon nézetének ad kifejezést, hogy a mai pornografia talán még sem áll egészen azon a magaslaton, hol a szépirodalmat látni szeretnénk, hogy ez a dekadens irány talán nem egészen felel meg azon magaslatos hivatásnak, melyet a talentumok ajándékozója eléje szabott; s mit látunk? Keresztény újságírók kinek szeméit ezek a szellemi szemét lerakódó helyek, mint szavai-ból következtetjük, csak nagyon kevéssé bántják, vállalkozik a kétes dicsőségu feladatra, hogy e józan, komoly kritikának élt a szűk látókörűség, elfogultság és néppártiság felelőség nélkül elő-ránczigálható jelszavainak hangoztatásával elvegye.

A nevezett férfiaknak nincs okuk a néppárti jelző miatt magukat szegyenelni: hisz ugy látjuk, hogy innen-onnan a néppártiság fogalma azonosul a igazi keresztény fogalmával. Ez ellen nincs mit szólnunk, legfeljebb annyit, hogy aki keresztény elveket, hazafias aggodalmakat hangoztat, aki a tiszta erkölcsök, a tisztességes irodalom érdekében szót emel, még épen nem néppárti. Hogy minden néppárti igazi keresztény, az igaz, s azt hisszük, bizonyításra nem szorul.

De hogy a magát a világ előtt kereszténynek valló sajtó némely munkái azok-e valóban, az már más kérdés. Mi azt hisszük, hogy igen, csakhogy olyan keresztények, kik még mindig nem tudtak vagy nem akartak abból a légkörből szabadulni, mely a mai sajtónak egyenlőre

az ember szinte ámulva kérdezi önmagától: Vajjon igazuk lehet-e azoknak a kritikusoknak, a kik ma irodalmunk elkorcsodásáról, elposványosodásáról beszélnek. Mikor a Budapesti Napló ezelőtt pár évvel megindult, a szerkesztők kiadtak egy albumot, a melyben egymásnak tömjéneztek. Őszintén megvallva, soha annyi lángész egy eszmában nem láttam. Legalább is egy meczatször homlokon esőkolta valamennyit a múzsa, az mind genie. talentum, a haza büszksége, a magyar irodalom díszé, drága gyöngye, koronája volt. Aztán elég meggondolatlanok voltak az arczképüket is közölni. Meglepetve láttam, hogy 3—4-et kivéve egy sem érte még el közöttük azt a kort, mikor a bajusz-kötőt toilette czikkei közé számíthatja.

Van Bihar megyében egy tisztességes, jóra-való kálvinista pap. Szerencséjére vagy szerencsétlenségére Vöröshelyi a neve. Jóízű, magyaros dolgokat ír. Pár év előtt megjelentek a munkái. Minden lap magasztalással emlékezett meg róla. Miért, mert azt hitték, hogy Róthbergerrel van dolgot. Mikor aztán megtudták hogy ki légyen, egyszerre megváltozott a szél iránya és az is megessett, hogy ugyanaz a lap, mely pár hét előtt égis magasztalta, elverte rajta a port.

Pár héttel ezelőtt történt, hogy a Kisfaludy társaság, melynek tagjai jórészt keresztények, a régi gárda emberei, elfelejtette beválasztani Kiss Józsefet, a nem keresztény poétát s helyette

még éltető elemé; kiknek lelke még mindig gyenge arra, hogy igazán keresztényeknek vallják magukat, s e vakmerőségükért az előítéletekkel küzdeni készek legyenek. Csudálatos lények ők, ilyenekké alakítva a századvegi elvek és erkölcsök által; nem pogányok, nem kazárok, de nem is keresztények. Ez utóbbihoz ma még erős lélek, áldozatkész, bátor szív kell s ezt mi még egyenlőre Diogenes lámpájával kereshetjük. Hiszük, hogy pár év mulva több sikerrel végezzük e munkánkat, mint ma, s mi ennek reményében szívesen várunk.

UJDONSÁGOK.

Herczeg Ignác.

Egy kis fekete zsidó volt e név viselője; görnyedt járásu, egyszerű ember, alázatos tekintettel. Egész megjelenése mintegy azt látszott mondani mindenkinnek: „Rendelkezzék velem uram!” Kopott fekete kabátján ugyan nem igen kereste volna, a ki nem ismerte, a Ferencz József rend lovagkeresztjét, melynek tulajdonosa volt.

Hanem ez az igénytelen megjelenésű kis öreg igen nevezetes szerepet játszott Székesfejérvár társadalmi életében. Azok a pénzintézetek, melyek most utóbb hallgatagon fogadták a kopogtatását, jelentékeny részben neki köszönhetik létrejövetelüket s kevés olyan humánus célt szolgáló intézménye van e városnak, melynek vezetésében vagy legalább támogatásában részt nem vett Herczeg Ignác. Segítségre, pártfogásra szorulóknak sohasem jártak nála hiába s szinte hiúsággá erősödött benne az igyekezet, hogy jót tehessen a hozzá folyamodókkal.

Hat esztendővel ezelőtt az akkori főispán, báró Fiáth Miklós közbenjárására a Ferencz József-rend lovagkeresztjével

Benedek Eleket, a kitűnő író tüntette ki. Nosza fogta magát a másik nem keresztény Vészi József, s lapjában tollat rántott az ő hitsorsosa védelmére. Ott aztán beadott nekik. Gyuláit, Szászt, Apponyit, Endrödöt, Ábrányit, Bartókat, Rákosit stb. egyszerűen az irodalom szatírcsai-nak nyilvánította, gőgös verebeknek, dicsőség-bitorló nyomorultaknak, a miért mellőzni merték Kiss Józsefet, az édes szavu, dicsőséges poétát, kit homlokon esőkolta a magyar költészet géniusza, a kit kéjjel hallgat az egész magyar nemzet, mert ő a nemzet fölemelője, csalogánya stbje.

Az öreg Gyulai, ki a Budapesti Szemlében ostort fogott az irodalmi botlások elkövetőire, ma már elhallgatott. Évek óta folyt ellene a hajsza, úgy hogy senki nem esodálkozhatik, ha Gyulai ma úgy tünik fel az ifjabb generáció előtt, mint egy vén zsörtölődő anyóka, a kinek már semmi sem tetszik. A minap rövidesen a szűrt is kitétték a Kisfaludy társaság elnöki székéből.

Azt hiszem, m. t. Hölgyeim és Uram! most már nem szükséges bevallanom, hogy a mai szépirodalmunkat nem tartom folyannak, mely a hivatása magaslatán áll. Nagyot estünk csak az utolsó évtized folyamán is. S ez a súlyosdés én azt hiszem még fog egy ideig tartani. Onnan napnyugotról át-átesap felénk egy-egy egészségesebb fuvallat, az irodalom renaissanczenak fuvallata. Onnan jött a rossz, az izléstelen, a rom-

tüntette ki a király a közélet terén szerzett érdemeiért. Ez a magas kitüntetés lehetőleg még fokozta tettvágyát. Poltársai tisztelték, becsülték, rend- és felekezeti különbség nélkül s ő sohasem tett olyasmít, a mi megingatta volna ezt a tiszteletet. Érthető volt tehát az az óriási meglepetés s általános részvét, melylyel tegnap a hirt fogadták, hogy Herczeg Ignác agyonlőtte magát.

Délután egy óraker Hugó fiával együtt ment lakásáról az üzletbe s néhány perc múlva átment a szomszédságban levő Kereskedelmi bank épületébe, hol az udvar hátulso részén egy kisebb áruraktára volt. A bank szolgálja csakhamar lövést hallott a raktárból s mire a föllármázott házbeliek az üzlet személyzetével besiettek, az öreg ember ott fetrengett a szűk, homályos szobácska padlóján, halántékán revolverből lőtt sebbel, eszméletlenül.

Az eset híre futó tűzként terjedt szét a városban s a nádor-utcai ház előtt csakhamar ezernyi néptömeg verődött össze, izgalmas érdeklődéssel tárgyalva a megrendítő eseményt. A rendőrség emberei is csakhamar megérkeztek a helyszínére a tisztí főorvossal, kik azonban már csak a megtörtént szomorú tényt konstatálhatták. A golyó jól talált, Herczeg Ignác nem lélegzett többé. Botrányos késsel — egy jó óra múlva — megérkezett a hullaszállító kocsi és Herczeg Ignácot, a Ferencz József-rend lovagját, ki immár csak egy merev, véres hulla volt, beletették és elszállították nádor-utcai házba.

Gyertyákkal körülrakott ravatalán kiterítve fekszik most Herczeg Ignác. Halántékáról lemosták a vért, de nem tudták, mert nem lehet, egészen eltüntetni a nyomát. Az önző, szívtelen, há-

lás kovásza s onnan fog felénk áramlani az újabb, egészségesebb szellem is. Mert hiszen, mint mindenütt, úgy az irodalomban is divatok vannak. Uralkodott a romantizmus kora, utánozták Walter Scottot írónk, ép úgy, mint meg ma a nagy Dreyfuss-védőnek. Zolának az irányába keveredek bele. De hogy a divat nem állandó, azt talán önök, m. t. Hölgyek legjobban meg tudják mondani. Lejárta magát a romantikus idegizgató mesés-zövésvé divatja és vége lesz az érzékiségre utazó frivol irodalmi iránynak is. A mi egy-két kifogástalan jó izlésű szépirodalmi lapunk, — sajnos csak a Magyar Szemlé és a Vasárnapi Ujságot merem idezárnítani s az írógárdájának azon kisebb része, a kik kevesebb lármával, de annál jobb izléssel munkálkodnak, egy ideig még háttérben fognak maradni, mikor aztán az olvasóközönség torkig lesz a szecsessziós, modern irodalmi termékekkel, egy szebb kornak kell következnie.

Coppenek, a francziák jelenkori legnagyobb költőjének szávaival fejezem be felolvasásomat, a ki La bonne Souffrance a Jóságos szenvedés című, egy év alatt 51 kiadást ért munkájában azt mondja: „Európában egy fuvalom vonult végig, vallásos szavak hangzottak el oly ajkáról, honnan azokat senki sem merete reményleni. A mindenünnen oly hatalmas nyilatkozó jelek arra jogosítanak bennünket, hogy a keresztény eszmének győzedelmes újjászületését jövendöljük.”

látlan emberek lelkehez tapad az, vádolva és örökké nyugtalanítva azokat, kik ezt a becsületes embert nyomorult viselkedésükkel a halálba kergették. Sok keserű panasz van elmondva abban a tizenöt levélben, melyet az áldozat rokonaihoz és ismerőseihez intézett. És pedig a feleségének, Hugó iának, Havranek József polgármesternek, Reé István főkapitánynak, Herczeg Józsefnek, Daróczy István törvényszéki elnöknek, a Kölesönös népsegélyző-egyletnek, a városi takarékpénztárnak, Kovács Károlynak, a kiskereskedők társulata elnökségének, Szommer Mórnak, „Hitelezőinek”, Hán Babettnek és nejének, Fischer Arturnak és dr. Szölösi Mórnak. A levelek, a főkapitányhoz szólónak kivételével november 30-áról vannak keltezve. Három hónapig tartogatta magánál ezeket a leveleket: emy időn általa hozozta magában a halál gondolatát. Hosszu és keserves bucszkodás volt ez.

Virágzó üzlete, melyért negyven esztendeig dolgozott, most már talán bezárult mint sok más, melyeket a nehéz viszonyok megrendítettek s az erős verseny megörlött — és a maradékon megosztottnak a hitelezők, de Herczeg Ignác neve még sokáig épségben és tisztán marad a becsületes emberek emlékezetében.

— **Dr. Éder József temetése.** Ma délután fél 3 óraker tették le nyugalmra a Szentháromság temetőben levő családi sírboltba dr. Éder József hült tetemét. Ott nyugszik már, az enyhet adó esendes földben az életében tevékeny és láradhatatlan férfi. A Vörösmarty-téri gyászhalzban felállított ravatal el volt borítva a koszorúkkal: a család, rokonok és ismerősökön kívül a függetlenségi kör, a 48-as honvédek, az orvosi és a gyógyszerészeti kar is küldött kegyelele jelölő koszort. A temetési szertartást K. Horváth István belvárosi plebánus végezte teljes conductusban. Ott láttuk a gyászszertartáson a város képviselőjében báró Fláth Pál főispánt, Havranek József polgármestert, Tóth István főjegyzőt és Reé István főkapitányt. A 48-as honvédek is testületilag vonultak ki: az öreg bajtársak még a közeli falvakból is bejöttek. A függetlenségi kör, valamint a tóvárosi olvasókör is küldöttséggel vett részt a temetésen. A sírboltnál Gánóczy Flóris, a honvéd-egylet alelnöke mondott bucsuszavakat a megholthoz, az elhunyt hű bajtársához. „Elkisértünk e néma gödörig, mely magába fogadja most azt a keblet, melyben a hazaszeretet és lelkesedés szent tüze lángolt folyton; legyen könnyű neked a föld, legyen emléked áldott. Isten veled!”

— **A színügyi bizottság** tegnapi ülésén kitulványozta a színigazgató szubvenziójának második részletét, az ötszáz forintot, melyet az új értékszámítás szerint a nagyzozás vádja nélkül bátran ezer koronának, illetve százezer fillérnek nevezhetünk. A bizottság egyben elhatározta, hogy a 300 frtnyi ovadékat is haladéktalanul kiszolgáltatja az igazgatónak, ha a könyvtár és a kelléktár átadása szabályszerűen megtörtént. Az igazgató azon kérelmét azonban, hogy e kötelezett 110 előadás után következett estekre a

színházbért 15 frt 10 krról 10 frt 10 krra szállítsák le, a bizottság nem találta eléggé indokolt-nak, mivel a szezonnak virágvasárnapig leendő meghosszabbítása elmaradt.

— **A Nőegylet közönete.** Szőgyény-Marich Julia, a jótékony nőegylet elnöke a következő levelet intézte dr. Györfy Zoltánhoz: Tekintetes dr. Györfy Zoltán urnak, mint a helybeli ifjuság, tánczestély rendező bizottság elnökének. Helyben. A folyó évi február 1-én rendezett tánczestély erkölcsi sikere fényesen igazolja a mélyen tisztelt rendező bizottságnak azon maradó érdemeit, melyet odaadó buzgóságával kivívott és emellett nagylelkűségének igen szép tanúságát adta azon nemes tettel, hogy a jövedelemből egyetűnket a szűkölködők nyomorának enyhítésére nagyobb mérvben részesíteni szives volt. Fogadja tekintetes elnök úgy a mélyen tisztelt rendező bizottság minden egyes tagja, a védnökségem alatt álló jótékony nőegylet nevében a szenvedő emberségnek nyújtott, ezen jótéményükért leghalásabb köszönetemet. Székesfehérvár, 1900. február 24-én. Szőgyény-Marich Julia s. k. védnök, G. Bhardt Bódog s. k. titkár.

— **A tűzoltó egyletnek.** Egy magát megnevezni nem akaró úriember a beszerzendő toló-lóra költségeire 82 korona 60 fillért adományozott a tűzoltóknak. Rauscher Béla, a D. V. műhely felügyelője a parancsnoksági pénztár részére 6 koronát küldött. Egyben megemlítjük, hogy a húshagyó-keddi álarozos bál 90 koronát jövedelmezett a tűzoltó-egyletnek.

— **Gyászhir.** Molnár Lajos és neje szül. Kenessey Eszter a maguk, úgy gyermekeik: Lajos, Imre, Amália, Juliska, Vilma és Elek nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik Béla tiúknak folyó évi márczius hó 2-án délután 4 óraker, rövid szenvedés után életének 10-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult tetemei folyó évi márczius 4-én délután 3 és fél óraker fogiak az ev. ref. egyház szertartása szerint Székesfehérváron, Széchenyi-utca 22. sz. gyászhalzából az ev. ref. sírkertben levő családi sírboltban örök nyugalomra tétetni. Székesfehérvár, 1900. évi márczius 2-án. Aldás és béke poraira!

— **Adófizetők figyelmébe.** A közigazgatási bíróság legújában igen érdekes határozatot hozott, mely lényegesen befolyásolja az adófizetők eljárást. Eddig az volt a gyakorlat, hogy az adókövetési bizottságok határozatai ellen csak írásbeli felszólamlást lehetett beadni, illetőleg csak olyat vettek figyelembe. A leggyakoribb eset az hogy a fél az adókövető bizottság előtt előadja kifogásait az adóttétel ellen és ha ezeket nem veszik figyelembe, kijelenti hogy fellebbez: a fellebbezést azonban nem adja be írásban. A felszólamlási bizottság az ilyen szóbeli felszólamlást nem szokta tárgyalni. Ez idén egy királvi táblai bíró e miatt paraszt tett a közigazgatási bíróságnál és ez kimondta, hogy a bizottság a szóbeli felszólamlásokat az adókövető bizottságok jegyzőkönyvei alapján tartozik tárgyalni, ha a fél el is mulasztja az írásbeli felszólamlás beadását. Ez az elvi jelentőségű ítélet mindenesetre nagy befolyással lesz az adófizetők bizottság további munkálataira.

— **A sárszentmiklósi rom. kath. olvasókör** február hó 25-én saját pénztára javára táncmulatságot rendezett, mely — tekintve az alacsony belépti díjakat, — mégis 81 korona 18 fillér tisztajövedelmet eredményezett a pénztárnak. Ott volt az ifjuság színe java s az intelligencia is szép számban képviseltette magát. A fesztelen jövedvű táncmulatság kivilágos-kivirradtígt tartott. Az említett tiszta-jövedelemhez felülfizetéseikkel hozzájárultak: Szabó Sándor ut 2 kor. 80 fill., Evang. dalárda 2 kor., Káldrovits Árpád 1 kor 40 fill., Seid Kálmán 1 kor. 40 fill., Kovács Béla 1 kor. 40 fill., főt. Nyers István 1 kor. 40 fill., tisz. Horváth Imre 1 kor. 40 fill., Kiesz István 1 kor., Hubka Sándor 1 kor., Prót János 60 fill. ifj. Hérics János 80 fill., Lendvay Mihály 40 fill., Brazsák János 40 fill., Szánter József 40 fill., Kaszás Mihály 40 fill., Adorján György 40 fill., Arany Béla 40 fill., ifj. Láng György 40 fill., Niacky György 40 fill., Tóth

István 40 fill. Barna György 40 fill. Hekkel János 40 fill., Ekler György 20 fill., Neumann Károly 20 fill., Halmán Márton 20 fill., Grácz Ferencz 10 fill.

— Szép ajándékok kaptak tegnap a rendőrség a fővárosi államrendőrség szives jóindulatából. Háromszáznolcvan kisebb-nagyobb zsebmetsző arcképét tartalmazza az érdekes kis gyűjtemény, melynek jó hasznát vehetik esetleg már most a holnapi országos vásár alkalmával. A vásárok rendes látogatói úgy látszik, részben már megérkeztek, s a mai hetivásáron meg is kezdették az elmunkálatokat, legalább ezt látszik bizonyítani *Fanyek Ottóné* panasza, ki ma délelőtt a rendőrségnél bejelentette, hogy a piaczon valaki elemelte kilencz forintot tartalmazó pénzeserszényét. *Polczér Péter* a rendőrkapitány ennek következtében már megtette a szükséges intézkedéseket.

— **Választók figyelmébe.** Székesfejérvár szab. kir. város központi választmányának küldöttsége a választók 1901. évre szóló állandó névjegyzékének hivatalbóli összeállítás körüli munkálatát *f. évi márczius hó 20-án* a városához nagytermében megkezdendi. Figyelmeztetés e szerint a t. választók közönség, miszerint daczára azon körülménynek, hogy a fentérintett törvényszakas értelemében minden polgár, ki a törvényben meghatározott választói jogosultsággal bír, a választók névjegyzékébe — habár személyesen nem is jelentkezett — felveendő, — mindazonáltal jogában áll bárkinek választói jogosultságának igazolhatása végett, a jelzett határnaptól kezdve, bezárólag ez évi április 10-ig mind-mnap d. u. 2 óráig az összeíró hármasküldöttség előtt személyesen megjelenni.

— **A bőjti vásár** most is a mérnöki hivatal által készített új tervrajz szerint lesz rendezve, mint a megelőző alkalommal. Mivel azonban ez ellen az érdekeltek közül sokan panaszkodtak, a rendőrség intézkedett, hogy az ipartestületnek erre vonatkozó megjegyzései kellő figyelembe vétnessenek.

— **Fogyasztási szövetkeze közgyűlése.** A „nagy-perkátai keresztény fogyasztási szövetkezet” első rendes közgyűlést hétfőn, február 26-án tartotta, több mint 300 részvényes jelenlétében. Ünneppnap volt ez Nagy-Perkátán, ünneppé tette az egész község lelkesedése, s ünnepphez méltólag sz. misével kezdték meg a napot, a templom zsúfolásig megtelt hálaladó hivatással. A perkátai népek nem a legjobban híre van, de egy jó tulajdonságát senki sem vonhatja kétségbe, hogy tud lelkesedni. Ide járnak a szomszéd községek, hogy tölle tanulják meg e mesterséget. A közgyűlés tárgya volt az évi mérleg bemutatása, melyet lelkesedéssel elfogadtak; a felügyelő bizottság megválasztása és a jelentések. A felügyelő bizottságba ugyanazok választottak, kik az elmúlt évben is híven s lelkiismeretesen teljesítették kötelességüket: *Paulóvics Alajos* nyugalmazott tanító, *Keller Károly* főtanító, *Szolovits István* postamester, *Nagy János* gazda és *Krizsán Mátyás* koresmáros. A közgyűlés tudomásul vette a házvétel s megbizta az igazgatót, hogy gondoskodjék fiókolt feállítasáról, majd jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az elnök, alelnök, igazgató, jegyző és felügyelőbizottság fáradságtalan tevékenységéért. A közgyűlést felejtethetlenné tette a főt. elnöklő plébános urnak gyűjtő hatású megnyitó és záró beszéde, melyben rámutat a keresztény fogyasztási szövetkezeteknek nemcsak anyagi hasznára, hanem annak erkölcsi oldalára, s főképp mily hatásuk van az értelem fejlesztésére, s végül további összetartásra, testvéri szeretetre buzdította a részvényeseket. E szavak nem vesztették el céljukat, kitört a lelkesedés; a lovas gazdák újra felajánlották fuvarjaikat, a szegény nap-számos emberek napszámjait a szövetkezet céljaira. Végül felolvasott *Prohászka Ottokár* nov 9-én Budapesten a szövetkezeti kongressuson mondott beszéde ugyanolyan hatással, a mily hatás alatt voltunk mindnyájan, midőn a kongressuson hazánk e legelső rendű szónokát hallottuk. Midőn ilyen gyűlésen részt veszünk, szeretnők, ha hazánk minden egyes papja megértene, hogy a mai pasztoráció nem állhat

csupán keresztelés, temetés, meg anyakönyvi bejegyzésből, főleg ez utóbbiak ugyis lefűjtak már 95-ben, hanem a pasztorációban előkelő helyet kell elfoglalni a szociális tevékenységnek is. Ha nem csak a templomban, de azonkívül is dolgozunk, akkor nem kell elzárni a vereczkei szorosot, nem lesz kedve sem kazárnak sem zsidónak, sem izraelitának bevándorolni, akkor nem kell korlátozni a kivándorlást, itt marad a magyar; menni csak az fog, kinek távozását üdviválgással kísérheti minden igaz keresztény, minden igaz magyar. Ha minden pap megteszi kötelességét, nemcsak, mit a kánonok szabnak rá, hanem mit lelkiismerete sugall, akkor nem lesz szükségünk sem ruthén akcióra, sem zsidó akcióra, a magyar megelegetett lesz hazájában, mert meg fog tudni élni hazájában. Vivant sequentes.

— **Baleset.** A napokban *Fett István herczegfalvai* gazdamester fiával és *Wurst Józseffel* akáczfiátak döntögetett a ház végében levő kertben, hol több apró gyermek kíváncsian nézte a kötélluzást. E közben az egyik fa ellenkező irányban dőlt el s az ott bámészkodó 3 éves fiúcskát, *Horváth Márton* maga alá temette. A szegény gyermek súlyos sérüléseket szenvedett.

A szini évad végén.

Még csak két nap és a városi színház kapui bezáródnak. Elhangzik az utolsó csemetés, a lomha vasfüggöny is leereszkedik lassan és nyugalmában nem fogja senki sem zavarni, kialusznak a színház lámpái és a még csak napokkal előbb hangos nézőtérre ráborul a csöndes sötétség. Elhagyott, csendes lesz a nézőtér, nem telenek meg ezután a páholyok és zártzések vidáman csevegő közönséggel, mely az estét eltölteni a színházba jött; nem hangzik fel a zene és az ének. Itt marad árván a szinpad is, vidám, jókedvű bohém népe elhagyja, eltávozik tőlünk. Megszűnik a színház mozgalmak élete, nem zavarja meg a nyugalmat a színészek beszélgetése, vidám kacagása, nem hangzik fel a próbák zaja sem többé. Csöndes nyugalom áll be. Hétfőn nagyjából összerakják a kellékeket, azután bezárják az ajtókat és kezdetet veszi a színház „nyári álma”; mely csak az új szini-szezon beköszöntével ér véget.

Az idény végén és a társulat eltávozása alkalmával vessünk néhány pillantást a lefolyt szini-szezonra; összegezzük bucsuzól azokat a benyomásokat, melyeket a 4 hónapos szini idény és most a válás ténye ébresztett bennünk.

A jelen idény volt az első, mely az általunkított városi színházban folyt le. Igaz, a színház előnyös átalakuláson ment keresztül, belseje csinosabb, tisztább lett, de a közönség magatartása a régi maradt. Igaz és már régen ismeretes dolog az, hogy a fejérvári közönséget igen nehéz felrázni közönyösségéből, a város vezető elemei pedig még most sem igen törődnek a színészet ügyével. Most vettük át a színházat, átjavítottuk kívül, belül, megváltottuk az örökös páholyokat is, adunk még 1000 ft szubvencziót s most már boldoguljon a direktor, ha megtudja törni a közönség fásultságát. A szini-bizottság működése csakis az igazgatóval köntendő szerződésre terjedt ki s azután elment pihenni babérain, hallgatott, szunyókált az egész idény alatt.

A színház kulturális hivatása ma már nem olyan nagymérvű, mint volt a régebbi időben, midőn a magyar nyelv és művelődés terjesztője volt a szinpad. Ma inkább a szórakoztató, mulattató célul nyomul előtérbe. Legalább nekünk úgy tetszik, hogy a nagy közönség így fogja

fel a dolgot. A mai angol tánc-operette és az újabb francia vígjátékok iránya teljesen igazat ad nekünk e tekintetben, ezek tisztán a szórakoztatásra vannak szánva és e célú különböző jó vagy a legtöbbször silány, frivol eszközökkel igyekeznek szolgálni. Támogatja ezen állításunkat az is, hogy a közönség a könnyű fajta darabokat látogatta, de komolyabb színi termékeket bizony akárhányszor jó előadásban üres ház előtt mutatta be a társulat. Mutatja a műsor is a közönség ízlését. Ha végig nézzük az idény összes darabjait, tulnyomólag újabb operette és vígjátékokkal, meg boházatokkal találkozunk; a komoly drámának és színműnek alig jutott egy pár este. Ki az oka ennek? Részben az igazgató, de csak kisebb részben, mert ma már a színészet sem a régi, nem a lelkesedés vezeti, hanem kenyérkereső pályára lett, élni meg kell, a társulatot is kell fizetni, hát nem lehet csodálni, ha az igazgató a pénzbeli eredmények szerint méri a darabok értékét és csak oly darabokat hoz színre, melyek jövedelmezők. A közönségnek kellene a komolyabb darabokat jobban látogatni s úgy majd lennének jó drámai előadások is.

Sajátságosak is a mi sziniügyi viszonyaink és tekintsük csak jobban, a szinagazgatónak bizony nehéz helyzete van városunkban.

Első sorban is a színházba járó közönség kevés, ha valamely újdonságot bemutatnak, előadják másnap is, akkor már mindenki látta és már a harmadik előadásnak nincs nézője. Ezen az igazgató a már régen szokásba hozott zóna-előadásokkal akar segíteni. Igen, de akkor mindenki a leszállított helyénél előadásokat várja. Adja majd még olcsóbban is, gondolják magukban és várnak türelemmel, míg a színház csak úgy heuszeg az ürességtől. A főváros közel van, igényeinket oman hozzuk, folyton újdonság és újdonság kell nekünk, különben nem járunk színházba; ezt meg a személyzet nem győzi. Alig van ideje elkészülni a darabokra s így jönnek létre azután a gyöngye, pongyola előadások.

De e gondolatok fejtegetése igen messze visz célunktól, hiszen mi csak a színészet idej működését akartuk a bucsu alkalmával kissé megvilágítani és a társulat képességével akartunk foglalkozni néhány szóban, de hát akaratlanul is elénk túltak e dolgok.

Szalkai október végén jött hozzánk egy hiányos, de törekvő és tehetséges tagokból álló társulattal. A társulat működése elég alkalmas volt arra, hogy tölle esténket kellemesen eltöltötték a színházban. Az egyes előadások alkalmával elmondottuk mindig híven és jóakarattal véleményünket; a hol rászolgáltak a dícséretre, megdicsértük, de nem mulasztottuk el rámutatni a hibákra, eltévelyedésekre sem. Dícsértük a jó előadásokat, buzdítottuk a közönséget a pártolásra, de az ügy érdekében a szintársulat hiányait is mindenkor leplezetlenül hangsúlyoztuk. A műsorra vonatkozó megjegyzéseinket már megtettük fentebbi; most még néhány szót a társulat tagjairól.

Szalkai igazgató igen törekvő ember, de sokkal jobb színész, mint igazgató. Ő volt az a bátor vállalkozó, ki harmadik ízben is vissza kívánkozott Fejérvárra; elődei a második év után rendesen nem óhajtottak visszatérni. Az idej szezon is, ha nem is valami fényes, de kiélegítő eredménnyel zárhatja le. Mint színész, jó komikai vénával rendelkezik s a mellett jártékla dícséret. Alakításaival sokszor szerzett derült estét a közönségnek.

Kezdjük a drámán. E komoly színpadi irány első rendű művelője Holéczy Ilona. A kisasszony azon szerencsés lényekhez tartozik, a kik első pillanatra megnyerik a közönséget. Szép, magas, szabályos termet, elegáns színpadi megjelenés. Szóval a kisasszony mindenütt hódíthat, főképpen a színpadon. Szerepét mindenkör tudja, a mi nagy szorgalmának és ambíciójának jele. Tehetségét a közönség mindig kelően méltányolta.

Ugyan e téren fáradozik városunk szülőtte Gazdy Aranka kisasszony is. Közel áll hozzánk, talán nem is szabadna megdicsérni, nehogy patriotizmussal vádoltassunk. De már megfordult más városokban is, örömmel és büszkeséggel olvastuk a róla írt bírálatokat, hisz ő főképp a miénk. Komoly művészi ambíció, ritka intelligencia, kellem, komoly törekvés és tanulás, gondos, biztos és distingvált játék jellemzik őt. Szép tehetség felett rendelkezik, a mely még folytonos fejlődésben van. Csak tovább előre!

Az operettekben Szalóczy Irén „vezetett.” Kedves színpadi jelenség, a kinek kis terjedelmű, de jól beosztott és kezelt hangyaga van. Játékát feszeltensz s élénk temperamentum jellemzik. Csakhamar a közönség kedvence lett s ez elismerésével sohasem fukarkodott.

Voltaképen Réti Lina a társulat operetti primadonnája, ki azonban az újmódi angolos operettekben nem tudja tehetségét megfelelően érvényesíteni. Lényének természetes bája és hatalmas erejű gyönyörű hangja részint sok, részint kevés a vaudville szerepekhez, melyeknél főként a különböző izmok mozgékonysága biztosítja a könnyű sikereket. Ha játéka kissé kifejezőbbé lesz, ha alakítási képessége erősödik, még igen sok és számottevő sikert arathat.

Bacs Aranka jól iskolázott, kellemes alt hanggal bír, játéka természetes: igen használható színésznő s azok közül való, kik kisebb-nagyobb szerepeiket egyaránt lelkesedéssel és kedvvel játsszák.

Breznay Anna és Borsitzky Ilona személyében szintén igen jó tagokat bír a társulat, kik szerepkörükben meg is felelnek. Pálly Mariska is sok haladást tanúsított itt léte alatt.

A férfi szereplők is kisebb-nagyobb részben sikeresen töltik be szerepöiket. Szentmiklósy baritonistának és Nagy Imre tenoristának elég kellemes és szép hangjuk van és játéku is megfelelő. Szentmiklósytól különben sok maradandó emlékü alakítást lártunk a lefolyt szezon alatt s kétségtelenül igen előkelő helyet foglal el a vidék java erői között. Kovács Sándor komikus a társulat egyik legjobb tagja, a ki sikeres alakításával mindig vidám hangulatba hozza a közönséget. Igen sokoldalú és tehetséges színész Déry Béla, Krémer Sándor, a vidámabb szerepekben, továbbá Szepessy Gusztáv a drámai téren. Színdékosan hagytuk utolsóának Kalmár Gyulát, a társulat drámai hőst, kinek szerepköre a legnehezebb és ő mindig dícsérendő ambícióval oldotta meg feladatát. Látszik alakításain, hogy törekvő színész és sokat tanul.

Ime ezekben foglaltuk össze az évről szerzett benyomásainkat és most midőn nem sokára letesszük a tudósítói állat, mondjunk a színtársulatnak és minden egyes tagjának szíves „Isten hozád”-ot és kívánjuk nekik új állomásukon sok sikert és igazgatójuknak számos tele házat.

Színház.

Csütörtök márczius 1. *A vasember*, Csiky Gergely színműve került előadásra. Régen volt már alkalmunk látni Csiky darabot. A legérdekesebb helyzeteknek egész sorozata, a jellemző alakok egész gyűjteménye található fel Csiky műveiben. Csiky nem kutat mélyen az emberi lélek rejtelmeiben, nem keresi a bonyolultabb problémákat, a belső tartalom hiányosságát sokszor külső hatásokkal takargatja; a jelenetkezés titkaiban jártas volt, tudott hatásos felvonás végeket csinálni, s így darabjainak sikere mindig biztosítva volt. Az előadott *Vasember* nem sorolható éppen a sikerültebbek közé. Főalakja Bárdi Gábor a vasember ridegsége, hajthatatlan-sága miatt visszataszítóvá lesz és nem nyeri meg rokonszenvünket. Akaratosságával a halálba üzi Szentgálit, ennek leányát és saját fiát is, a három holttel mellett engedne már vas akaratából, de már késő. „Asszony ad vissza fiamat, — kiált kétségbeesve, — engem raboltak meg, hiszen nincs már fiam.” Szentgáli személyében a könnyelmű, pazarló élethez szokott s dolgozni nem bíró tönkrement nemesek alakját s jellemzve. Edith, az önfeláldozó leány, ki atyja szegényét még boldogsága árán is kész megváltani és mindenképen akarja azt takarni, az önmegtartózkodás, a szülői szeretet mily szép jellegét viseli magán. Andor, a szerelmében állhatatos ifjú szembe száll az apai vasakarattal, csakhogy szíve szerelmét megmenthesse. Várhelyi, a felkapott parvenűk igen találó, de talán túlszínezett alakja. Nem egy magasabb gondolat drámai feloldozása tehát a *Vasember*, hanem inkább egy-két karakterből kifolyó cselekvény.

Az évad már-már a végéhez közeledvén, megkezdődtek a bucsuzások is. Elsőnek a tagok közül *Gazdy* Aranka vett bucsút ma este a közönségtől. Bucsuzó nem csak egy időnyre szolt, elmegy tőlünk messze Kolozsvárra, hogy ezentúl Kolozsvár közönsége gyönyörködjék fejlődő tehetségében és kiváló alakításában. De ha el is távozik tőlünk, azért mégis a miénk marad ő; a mi öröminnk, a mi büszkeségünk lesz ő ott is; tehetségének nagyobb tér nyílik majd új működése helyén s mi itthon mily jóleső érzéssel fogjuk hallani és olvasni szorgalmának és tehetségének elismerését. De azt hiszem, hogy ő sem fog megfélekedni arról a fejevári kis színpadról, hol első sikereit aratta, mint egész kezdő és meg fog emlékezni nagyobb sikere közepette is a fejevári közönségről, mely oly szeretettel és jóakarattal vette körül az ő kis házi művésznőjét. Emlékezzünk még rá, midőn 1896. decz. 16-án Dobo társulatánál a mint színi akadémia végzett növendéke első ízben fellépett, a Vasgyáros Charlie szerepében. Szép tehetségét már ez alkalommal sejtetté, de még akkor a kezdet kezdetén állott. Később mint a fejevári színház szerződött tagja szemünk előtt fejlődött minden egyes szerepében, csak újabb bizonyosságot tett a benne rejlő szép tehetségről, s arról a kedvről s ambícióról, melylyel pályája iránt viseltetik. Az idén ismét haza tért és előkelő, intelligens játékaival, gondos alakításával sok kellemes estét szerzett. A mit pályája kezdetén buzdítással mondottunk, azok ma már tényekké váltak.

Kívánjuk neki, hogy a mire nézve tehetsége, ambíciója és szorgalma elég bizonyítékot nyújt, mint teljesen kifejlett tehetséget láthassuk viszont színpadunkon vendégszerepelni.

Az előadás egyike volt a legjobboknak. A bucsuzó *Gazdy* Aranka Edith szerepében híven élénk tárta a büszke, nemes, apját az önfeláldozásig szerető leány jellemét; igen sikerült volt

azon jelenete, midőn apjának tudtára akarja adni, hogy ne tartson semmi bajtól. Tisztelői szép koszorúval lepték meg és a közönség is számos kihívással tüntetett mellette. *Kalmár* Gyula Bárdi szerepét hűvel, erővel és kiváló sikerrel adta. *Szentmiklósi* a daczoló fiú, *Déri* Várhelyi szerepében nyújtott dícséretes alakítást. *Breznay* Anna, *Szepessy* Gusztáv és *Várhelyi* kezdetét sem hagyhatjuk említés nélkül. Közönség szép számmal volt.

Irodalom.

— *Eszter*. Eredeti irányregény. Irta X. grófnő. A Szent-István-Társulat kiadásában megjelenő *Családi Regénytár* V-ik és VI-ik kötetében. Már az magában véve is öröndetes, hogy a magas arisztokrácia nő-tagjai is kezdenek foglalkozni a hazai irodalommal; még öröndetesebb, hogy ilyen jól sikerült kitűnő irányu regényt kaptunk X. grófnő tollából. A grófnő egy kiváló társadalmi probléma iránt akar érdeklődést kelteni, egy-oly kérdés iránt, mely a külföldön már rég foglalkoztatja az államférfiak és emberbarátok elméjét, de nálunk mindeddig csak idegenkedésre és közönyre talált. Ez a küzdelem az alkoholizmus ellen, a mértékletességi egyletek megalapítása és felkarolása. Esméjét a következő mese keretében domborítja ki: Vértés Eszter és Jéke Bertalan gyermekkori játszótársak, kiknél a gyermekkor meleg vonzalmát az ifjúság mely szerelme váltja föl. De Bertalan rossz utra tér, iszákos lesz, váltót hamisít, Amerikába szökik, hol teljesen elzüllyve, kórházba kerül s delirium tremensben meghal. Eszter szerelme tragédiája a vezekelő engesztelés útjára viszi s élete feladatául tűzi ki, a társadalmi bajok orvoslásán való szerény közreműködést, főleg a küzdelemet az iszákosság ellen. S ily módon az ügyes irónő a regény keretében vonja mindazon törekvéseket, melyekkel nemes emberbarátok az alkoholizmus pusztítását megakadályozni s a szociális bajokat orvosolni igyekeznek. A regény meséjét nem mondatjuk kiválóan érdekesítőnek, sőt a sok mellekepeződ gyakran megszakítja a főcselekmény egyenletes folyását; azonban a mesészöveg hiányáért bőven kárpótolnak az életből elcsert alakok a legkülönbözőbb, találon megrajzolt jellemek s az egész regényből felénk sugárzó tenkőlt keresztény szellem. Fölhívjuk első sorban a kath. körök és ifjúsági könyvtárak figyelmét e szép regényre, mely méltóan sorakozik a Családi Regénytár megelőző kötetéhez. Megjegyezzük, hogy maga az ország beszerzés-primása is, főmagassága *Vasary* Kolozs bíboros, legutóbbi körlevelében a Családi Regénytár megjelent hat kötetét melegen ajánlta a papság figyelmébe és pártfogásába. A Családi Regénytár egy-egy kötet díszes angol vászonkötésben egy korona. Megrendelhető a *Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában* (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám), valamint minden fővárosi és vidéki könyvkereskedőnél.

KÖZGAZDASÁG.

Iparkiállítás.

Hazai iparunk fellendülésének egyik legfőbb akadályja az, hogy a magyar fogyasztó közönség nem érdeklődik kellő mértékben a hazai gyártmányok iránt s ennek folytán nem ismeri eléggé a hazai beszerzési forrásokat. A m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatósága ezt az akadályt kívánja elhárítani, a midőn oly kiállítások sorozatát rendezi, a melyek minden látványosságtól menten, kizárólag a hazai beszerzési források ismertetését és propagálását célozzák.

E végből a következő körlevelet intézte az érdekelte iparosokhoz:

A m. kir. kereskedelmi muzeum a társa-

dalom részéről megindított mozgalomnak illetve az erre hivatott tényezők óhajának megfelelően kívánván, a hazai ipari termelésnek a hazai fogyasztó közönséggel lehetőleg széles körökben való megismertetése céljából kiállítási ciklust rendez olyan hazai házi-, kézmű- és gyáripari cikkek közül, melyek közvetlen fogyasztás tárgyát képezik.

A m. kir. kereskedelmi muzeum ezzel kiveszi a maga részét abból a nagy közgazdasági akciózóból, a melyet a m. kir. kereskedelemügyi kormány a hazai ipar és kereskedelem érdekében megindított s a melynek közvetlen célja az, hogy a fogyasztó közönség meggyőzőssék arról, miszerint szükségleteinek legnagyobb részét a hazai ipar révén is kielégítheti.

E cél szolgálataiban rendezi a m. kir. kereskedelmi muzeum az országos iparegyesület közreműködésével a jelzett kiállítás első ciklusát s gondoskodott a siker biztosítása tekintetében oly társadalmi eszközökről is, a melyeket az eddig szerzett tapasztalatok alapján a leghatályosabbnak ismert meg. Intézkedett ugyanis egyebek között aziránt, hogy a kiállítási ciklus lelkes honleányokból álló bizottság védelme alá helyeztessék, a mely a kiállításoknak a székesfővárosi társadalom minden rétegében való propagálását tekinti főhivatásának. Gondoskodni fog továbbá oly katalógus készítéséről, mely első

részeiben ismerteti a kiállításban résztvevő iparosok telepeit, ezek berendezését, termelőképességét és felsorolja az egyes telepek által előállított cikkek; második részében pedig tájékoztat nyújt az egész ország termeléséről az illető cikkekben, megnevezve az összes iparosokat, cikkeit, s lehetőleg bemutatva védjegyeiket és felsorolja azokat a kereskedőket, a kiknél a cikkek kaphatók. Ezzel maradandó reklámot csinál nemcsak a hazai iparnak, hanem minden egyes iparosnak és kereskedőnek.

A kiállítási ciklust

a fonó-, szövő-, ruházati- és bőrdíszmü-ipari kiállítással

kezdjük meg, a mely

— 1900. május hó elején —

nyílik meg a városi Iparcsarnokban.

Megjegyzendőnek tartjuk, hogy e kiállítás nem az ipari készítmények látványos csoportosítására helyez súlyt, hanem inkább az áruk üzletszerű bemutatására oly célzattal, hogy a fogyasztó közönség kellően tájékozódhassék az iránt, mit hol termelnek s mit mely forrásokból rendelhet meg. A drága dekoratív irány tehát s ezzel minden felesleges költsézés mellözve lesz s a tárlat inkább az áruk kirakatszerű, könnyen áttekinthető csoportjait mutatja be a közönségnek, mely alkalommal azok egyszersmind el-

dásra is kerülnek, minélfogva azokon az áruk pontosan megjelölendők. A gyárosok, illetve iparosok részére, a kiknek Budapesten képviselőjük van, czélszerűbb ha az illető kereskedők által állítatják ki gyártmányaikat.

Felkérjük tehát az iparosokat, hogy akár készítményeinek csak egy részével, akár összes gyártmányaival, akár pedig specialitásainak mintáival ciklusunk első kiállításában résztvenni sziveskedjék.

Ez alkalommal kiemeljük, hogy a kiállításban való részvétel semminemű költséggel sem jár, térdíjak vagy egyéb illetek nem fizetendők s csak az áru beszállításának és esetleges visszazármatatásának költségei terhelik a kiállítót, megjegyezvén, hogy a kiállítási áru e tekintetben is 50 % szállítási díjkezdvevényben részesül.

A kiállítás részleteire vonatkozó közelebbi értesítéseinket a t. Czím belépési nyilatkozatának beérkezte után veendi.

Kérjük a csatolt bejelentőnek akár kitöltve, akár kitöltetlenül f. évi április hó 5-ig való szives beküldését, hogy a tényleg elosztás a jelentkezők által igényelt kiállítási terület számbavételével kellő időben eszözölthessék.

A m. kir. kereskedelmi muzeum: **Lakatos Aladár** s. k., miniszteri tanácsos, igazgató.

Feladás szerkesztő: Chay Antal.

!!! NEM HULL A HAJ, NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER!!!

Szenzációt kelt a gyógyfűkivonatam, melyet évek hosszú során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen megátolni a megkopaszodást.

EXIKÁTOR

1 üveg ára 2 kor. 40 fillér.

Felideztem és százszoros pénzzel fizetek, ha kétszeri használat után rögtön meg nem szűnik a hajhullás, korpaképződés és mindenemű fejbőrbetegség.

Kapható gyógyszerárakban és mindennemű illat- és piperecikk-kereskedésben.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerára. Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: GÓTH GYULA, illat- és piperecikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár-Fötér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl.

Egyedüli készítő és széjelküldési raktára: DOBÉ NÁNDOR uri, női és színházi fodrász Budapest, Nefelejts-utca 27. sz.

DEBRECZENYI GYULA könyvnyomdája

— Székesfehérvár, Iskola-utca 4. sz. —

A Fejérmegyei Napló kiadóhivatala

— Mindennemű nyomtatványok pontos és kifogástalan elkészítése. —

Minden
a „Fejérmegyei Naplót“ illető előfizetési és
hirdetési díjak ide intézendők.

Árverési hirdetmény.

Méltóságos gróf Esterházy Miklós Móricz ur Kuhland-simmenthali tenyészetéből

15 drb. számfeletti tehén (3 borjus 5 friss fejős),

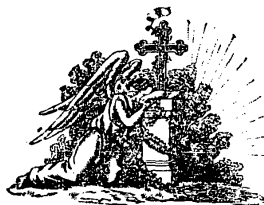
3 „ „ 2 éves üsző,

3 „ „ 1 „ „

f. évi márczius hó 18-án, délután 2 órakor Ászáron (állomás Kisbér) a volt nagykorcsma udvarán szóbeli árverés útján darabonkint és készpénzfizetés mellett a kikiáltási áron felül legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Csákvár, 1900. február 28.

Az uradalmi főtisztség.



Sokan szeretnének kegyeletes dolgot cselekedni azzal, elhunyt szeretteiknek sir- emléket állítani, ha tudnák, hogy hol szerzhetnék meg a szépet és jót igen olcsón.

Azon n. érd. kegyeletet cselekedni akaróknak, akik ebben tájékozatlanok és függetlenül rendelkezhetnek és nincs kidobni való pénzük, szolgáljon tudomásul: hogy a legjobb anyagu és szép minőségű sirkövet potom áron egyedül a székesfehérvári színház melletti kőfaragó és sirkőüzletben szerezhetik meg.

Utikereszték szinte potom áron.

A SZŐLŐK VÉDELME

a PERONOSPORA és az OIDIUM ellen

a legbiztosabb, a legegyszerűbb és a legolcsóbb a

Dr. ASCHENBRANDT-FÉLE POROK ÁLTAL.

A Dr. ASCHENBRANDT-féle „BORDÓI POR”

a peronospora biztos és olcsó ellenszere, kitűnően tapad a levélre, nem pörköl.

A port a vízbe szitáljuk és kész az oldat. Az első permetezéshez egy hl. vízre kell 1 kg.; a második és harmadik permetezéshez 1½ kg. por. Az évi szükséglet egy kat. hold szőlőre 22—25 kg. A bordói por ára: 5 kgos zsákokban à kg. 80 fillér; 10 kgos zsákokban à kg. 80 fillér; 50 kgos zsákokban à kg. 76 fillér. Használata olcsóbb és kényelmesebb, mint a tiszta rézgáliczé.

A dr. ASCHENBRANDT-féle „RÉZKÉNPOR”

az oidium biztos és olcsó ellenszere.

A port a fújtatókba öntjük és porozunk vele. A mustot nem bűdösíti: ½-dal kevesebb fogy, mint a tiszta kénporból. A rézkénpor ára: 5 kgos zsákokban à kg. 56 fillér; 10 kgos zsákokban à kg. 56 fillér; 50 kgos zsákokban 52 fillér. Háromszori porozáshoz az évi szükséglet à kat. hold 12—15 kg.

Az árak Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének” vasúti raktárában értendők.

Gépek a védekezéshez: Magyar gyártmány permetező à drb. 32 korona; francia Vermorel-féle permetező 40 korona. — Magyar gyártmány háti porzó 28 korona; francia Vermorel-féle háti porzó 36 korona. Kézi fújtató, igen jó, 10 korona.

Megrendelhető: A „Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél” Budapest, Alkotmány-utca 31. sz. A „Borászati Lapok” kiadóhivatalánál Budapest, Üllői-ut 25. sz. — Megrendeléseket elfogad:

Hessky Imre Székesfehérvár,

Kováts Pál fűszer, csemege keresk. Székesfehérvár.

Ismertető füzeteket, használati utasítást küld a „Borászati Lapok” kiadóhivatala Budapest, Üllői-ut 25. sz.